Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 3. oktobra 2013 *

„Direktiva 1999/44/ES — Pravice potrošnika v primeru neskladnosti blaga — Manjši pomen te neskladnosti — Izključitev odstopa od pogodbe — Pristojnosti nacionalnega sodišča“

V zadevi C-32/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz (Španija) z odločbo z dne 13. januarja 2012, ki je prispela na Sodišče 23. januarja 2012, v postopku

Soledad Duarte Hueros

proti

Autociba SA,

Automóviles Citroën España SA,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano (poročevalec), predsednik senata, M. Berger, sodnica, A. Borg Barthet, E. Levits in J.-J. Kasel, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. januarja 2013,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Duarte Hueros J. Menaya Nieto-Aliseda, odvetnik,

— za Autociba SA M. Ramiro Gutiérrez in L. T. Corchero Romero, odvetnika,

— za špansko vlado S. Centeno Huerta, agentka,

— za nemško vlado F. Wannek, agentka,

— za francosko vlado G. de Bergues in S. Menez, agenta,

— za madžarsko vlado M. Z. Fehér, K. Szíjjártó in Z. Biró-Tóth, agenti,

* Jezik postopka: španščina.

— za poljsko vlado M. Szpunar in B. Majczyna, agenta,

— za Evropsko komisijo J. Baquero Cruz in M. van Beek, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 28. februarja 2013

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 223).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med S. Duarte Hueros na eni strani ter družbama Autociba SA (v nadaljevanju: Autociba) in Automóviles Citroën España SA na drugi strani glede zahteve prve za odstop od pogodbe o prodaji vozila zaradi njegove neskladnosti s pogodbo.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodna izjava 1 Direktive 1999/44 določa:

„ker člen 153(1) in (3) [ES] določa, da mora Skupnost z ukrepi, ki jih sprejme po členu 95 [ES], prispevati k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov“.

4 Člen 1(1) te direktive določa:

„Namen te direktive je približevanje zakonov in drugih predpisov držav članic o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij, da bi se zagotovila enotna minimalna raven varstva potrošnikov v okviru notranjega trga.“

5 Člen 2(1) navedene direktive določa:

„Prodajalec mora potrošniku dobaviti blago v skladu s prodajno pogodbo.“

6 Člen 3 Direktive 1999/44 z naslovom Pravice potrošnika določa:

„1. Prodajalec je odgovoren potrošniku za vsako neskladnost s pogodbo, ki obstaja v času dobave blaga.

2. V primeru neskladnosti ima potrošnik pravico zahtevati neodplačno vzpostavitev skladnosti blaga s pogodbo, in sicer popravilo ali zamenjavo v skladu z odstavkom 3, ali zahtevati znižanje kupnine ali odstop od pogodbe glede tega blaga v skladu z odstavkoma 5 in 6.

3. Potrošnik lahko od prodajalca najprej zahteva neodplačno popravilo ali neodplačno zamenjavo blaga, razen če je to nemogoče ali nesorazmerno.

[…]

5. Potrošnik lahko zahteva ustrezno znižanje kupnine ali odstopi od pogodbe,

— če potrošnik ni upravičen niti do popravila niti do zamenjave, ali

— če prodajalec ni uporabil sredstva v razumnem roku, ali

— če prodajalec ni uporabil sredstva brez znatnih neprijetnosti za potrošnika.

6. Potrošnik ni upravičen do odstopa od pogodbe, če je neskladnost manjšega pomena.“

7 Člen 8(2) navedene direktive določa:

„Države članice lahko na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo strožje določbe, ki so združljive s [ES], da zagotovijo višjo raven varstva potrošnikov.“

8 Člen 11(1), prvi pododstavek, te direktive določa:

„Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo […].“

Špansko pravo

9 Nacionalni zakon, s katerim je bila Direktiva 1999/44 prenesena v nacionalno pravo in ki je veljal v času dejanskega stanja v sporu o glavni stvari, je zakon 23/2003 o garancijah pri prodaji potrošniškega blaga (Ley 23/2003 de Garantías en la Venta de Bienes de Consumo) z dne 10. julija 2003 (BOE št. 165 z dne 11. julija 2003, str. 27160, v nadaljevanju: zakon 23/2003).

10 Člen 4, prvi odstavek, zakona 23/2003 določa:

„Prodajalec je odgovoren potrošniku za vsako neskladnost s pogodbo, ki obstaja v času dobave blaga. V skladu s pogoji, ki jih določa ta zakon, ima potrošnik pravico do popravila blaga, njegove zamenjave, znižanja kupnine ali odstopa od pogodbe.“

11 Člen 5(1) navedenega zakona določa:

„V primeru neskladnosti lahko potrošnik izbira med popravilom in zamenjavo blaga, razen če se katera od teh možnosti izkaže za nemogočo ali nesorazmerno. Ko potrošnik prodajalca obvesti o svoji izbiri, ta zavezuje obe stranki. Ta odločitev potrošnika ne vpliva na določbe naslednjega člena, če popravilo ali zamenjava ne omogočita vzpostavitve skladnosti blaga s pogodbo.“

12 Člen 7 tega zakona določa:

„Potrošnik se lahko odloči za znižanje kupnine ali odstop od pogodbe, če potrošnik ne more zahtevati niti popravila niti zamenjave ali če popravilo ali zamenjava nista bila opravljena v razumnem roku ali brez znatnih neprijetnosti za potrošnika. Do odstopa od pogodbe ne pride, če je neskladnost manjšega pomena.“

13 Člen 216 zakonika o civilnem postopku (Ley de Enjuiciamiento Civil) določa:

„Civilna sodišča odločajo o sporih, ki so jim predloženi, na podlagi navedenih dejstev, dokazov in zahtevkov strank, razen če zakon v posameznem primeru določa drugače.“

14 Člen 218(1) zakonika o civilnem postopku določa:

„Sodba mora biti jasna in natančna ter ustrezati tožbi in drugim zahtevkom strank, ki so bili pravočasno uveljavljani v postopku. Vsebovati mora vse potrebne ugotovitve in odločitev o ugoditvi zahtevkom ali o njihovi zavrnitvi ter razrešitev vseh spornih vprašanj, o katerih se je razpravljalo.

Sodišče odloči v skladu s predpisi, ki se uporabljajo za obravnavano zadevo, čeprav stranki teh nista pravilno navajali ali se nanje sklicevali, pri čemer se ne sme oddaljiti od predmeta tožbe z upoštevanjem pravnih in dejanskih okoliščin, ki se razlikujejo od tistih, ki so jih želele uveljavljati stranke.“

15 Člen 400 zakonika o civilnem postopku določa:

„1. Če je mogoče zahtevke utemeljiti na različnih dejstvih ali pravni podlagi, je treba v tožbi navesti vse, ki so znani ali jih je mogoče uveljavljati ob vložitvi tožbe, pri čemer ni mogoče pridržati pravice do sklicevanja nanje pozneje med postopkom.

[…]

2. V skladu z določbami prejšnjega odstavka se za namene litispendence in pravnomočnosti šteje, da so dejstva in pravna podlaga, ki se navajajo v sporu, enaka tistim, ki so bila navedena v prejšnjem postopku, če jih je bilo mogoče navesti že takrat.“

16 Člen 412(1) zakonika o civilnem postopku določa:

„Po opredelitvi predmeta postopka v tožbi, odgovoru na tožbo in morebitni nasprotni tožbi stranke tega ne morejo več spreminjati.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

17 S. Duarte Hueros je julija 2004 pri družbi Autociba kupila avtomobil z zložljivo streho. Družba Avtociba je nato avgusta, po plačilu kupnine 14.320 EUR, ta avtomobil dobavila.

18 Ker je streha ob dežju puščala, je S. Duarte Hueros to vozilo odpeljala k družbi Autociba. Številni poskusi popravila so bili brez uspeha, zato je S. Duarte Hueros zahtevala zamenjavo vozila.

19 Ker je družba Avtociba to zamenjavo zavrnila, je S. Duarte Hueros vložila tožbo pri Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz za odstop od prodajne pogodbe in solidarno naložitev vračila kupnine družbi Autociba in družbi Citroën España SA kot proizvajalcu vozila.

20 Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz pa je ugotovilo, da prodajne pogodbe v skladu s členom 3(6) Direktive 1999/44 ni mogoče razvezati, saj je napaka, zaradi katere je prišlo do spora, manjšega pomena.

21 V teh okoliščinah je predložitveno sodišče ugotovilo, da čeprav je bila S. Duarte Hueros upravičena do znižanja kupnine na podlagi člena 3(5) navedene direktive, ta rešitev ne bi bila dopustna zaradi notranjih procesnih pravil, zlasti člena 218(1) zakonika o civilnem postopku o načelu usklajenosti med zahtevki strank in sodbo, saj potrošnik ni podal nobenega zahtevka v tej smeri, niti primarno niti podredno.

22 Poleg tega naj ne bi bil – glede na to, da je imela S. Duarte Hueros možnost zahtevati tako znižanje kupnine v postopku v glavni stvari, vsaj podredno – dopusten nikakršen sodni postopek v poznejšem sporu, saj v španskem pravu načelo pravnomočnosti zajema vse zahtevke, ki bi že lahko bili vloženi v prejšnjem postopku.

23 V teh okoliščinah je Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz, ker je dvomilo o usklajenosti španskega prava z načeli, ki izhajajo iz Direktive 1999/44, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali lahko sodišče potrošniku, ki ni dosegel vzpostavitve skladnosti blaga, ker popravilo kljub večkratnim zahtevam ni bilo uspešno izvedeno, in po sodni poti zahteva izključno odstop od pogodbe, kar pa ni dopustno, ker gre za neskladnost manjšega pomena, po uradni dolžnosti prizna ustrezno znižanje kupnine?“

Vprašanje za predhodno odločanje

24 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali Direktiva 1999/44 nasprotuje zakonodaji države članice, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki v primeru, da potrošnik, ki je upravičen do ustreznega znižanja kupnine za blago, ki je bila določena s prodajno pogodbo, s tožbo predlaga samo odstop od te pogodbe – čemur pa ni mogoče ugoditi, ker je neskladnost tega blaga manjšega pomena – nacionalnemu sodišču, ki odloča o sporu, ne omogoča, da po uradni dolžnosti odobri tako znižanje, tudi če navedeni potrošnik ne sme niti dopolniti prvotnega zahtevka niti vložiti nove tožbe v ta namen.

25 V zvezi s tem je treba spomniti, da je cilj Direktive 1999/44, kot je navedeno v njeni uvodni izjavi 1, zagotoviti visoko raven varstva potrošnikov (sodba z dne 17. aprila 2008 v zadevi Quelle, C-404/06, ZOdl., str. I-2685, točka 36).

26 Člen 2(1) Direktive 1999/44 posebej določa obveznost prodajalca, da potrošniku dobavi blago, ki je v skladu s prodajno pogodbo.

27 V tem okviru prodajalec v skladu s členom 3(1) navedene direktive potrošniku odgovarja za vsakršno neskladnost s pogodbo, ki obstaja v času dobave blaga (glej zgoraj navedeno sodbo Quelle, točka 26, in sodbo z dne 16. junija 2011 v zadevi Gebr. Weber in Putz, C-65/09 in C-87/09, ZOdl., str. I-5257, točka 43).

28 Navedeni člen 3 v odstavku 2 našteva pravice, ki jih lahko potrošnik uveljavlja proti prodajalcu v primeru neskladnosti dobavljenega blaga s pogodbo. Najprej ima potrošnik v skladu z odstavkom 3 tega člena pravico zahtevati vzpostavitev skladnosti blaga s pogodbo. Če take skladnosti ni mogoče doseči, lahko nato v skladu z odstavkom 5 istega člena zahteva znižanje kupnine ali odstop od pogodbe (glej zgoraj navedeni sodbi Quelle, točka 27, ter Gebr. Weber in Putz, točka 44). Vendar kot je razvidno iz odstavka 6 člena 3, če je neskladnost dobavljenega blaga manjšega pomena, potrošnik ne more zahtevati odstopa in je v takem primeru upravičen zahtevati le ustrezno znižanje kupnine za zadevno blago.

29 V zvezi s tem je treba pojasniti, kot je v bistvu generalni pravobranilec ugotovil v točki 41 sklepnih predlogov, da navedeni člen 3 ne vsebuje določb, v skladu s katerimi bi moralo nacionalno sodišče v okoliščinah, kakršne so v postopku v glavni stvari, po uradni dolžnosti potrošniku odobriti ustrezno znižanje kupnine za zadevno blago.

30 Člen 3 Direktive 1999/44 v povezavi s členom 11(1) te direktive državam članicam samo nalaga sprejetje potrebnih ukrepov, da lahko potrošniki dejansko izvršujejo svoje pravice, z uporabo različnih rešitev v primeru neskladnosti blaga. Kot je tudi navedel generalni pravobranilec v točki 25 sklepnih predlogov, ta direktiva ne vsebuje določb glede mehanizmov za sodno uveljavljanje teh pravic.

31 Ker pravo Unije tega področja ne ureja, so postopkovna pravila, namenjena zagotavljanju varovanja pravic, ki jih potrošniki imajo na podlagi Direktive 1999/44, v skladu z načelom postopkovne samostojnosti držav članic določena v nacionalnem pravnem redu držav članic. Vendar ta pravila ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), niti ne smejo v praksi onemogočati ali čezmerno oteževati uresničevanja pravic, ki jih podeljuje pravo Unije (načelo učinkovitosti) (glej v tem smislu sodbo z dne 21. februarja 2013 v zadevi Banif Plus Bank, C-472/11, točka 26 in navedena sodna praksa).

32 V zvezi z načelom enakovrednosti je treba navesti, da spis, ki je bil predložen Sodišču, ne vsebuje nobenega elementa, ki bi vzbujal dvom o skladnosti španskih procesnih predpisov s tem načelom.

33 Iz spisa je namreč razvidno, da se ti predpisi uporabljajo ne glede na to, ali pravica, na podlagi katere je potrošnik vložil tožbo, izvira iz prava Unije ali iz nacionalnega prava.

34 V zvezi z načelom učinkovitosti je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča vsak primer, v katerem se postavi vprašanje, ali neka nacionalna postopkovna določba onemogoča ali čezmerno otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku, poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči (sodbi z dne 14. junija 2012 v zadevi Banco Español de Crédito, C-618/10, točka 49, in z dne 14. marca 2013 v zadevi Aziz, C-415/11, točka 53).

35 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe po eni strani razvidno, da je nacionalno sodišče v skladu s členoma 216 in 218 zakonika o civilnem postopku vezano na predloge tožeče stranke, ki jih je ta podala v tožbi, in po drugi strani, da tožeča stranka v skladu s členom 412(1) istega zakonika ne more spremeniti predmeta tožbe med postopkom.

36 Poleg tega tožeča stranka v skladu s členom 400 navedenega zakonika ne more vložiti nove tožbe za uveljavljanje zahtevkov, ki bi jih lahko vsaj subsidiarno uveljavljala v prejšnjem postopku. Taka tožba bi bila namreč na podlagi načela pravnomočnosti nedopustna.

37 Iz zgoraj navedenega torej izhaja, da v španski procesni ureditvi potrošnik, ki po sodni poti zahteva odstop od prodajne pogodbe za blago, nima nobene možnosti za uveljavljanje pravice do ustreznega znižanja kupnine za to blago iz člena 3(5) Direktive 1999/44, če nacionalno sodišče, ki odloča o sporu, meni, da je v resnici neskladnost tega blaga manjšega pomena, razen ob predpostavki, da je bil podredno podan predlog za priznanje takega znižanja.

38 V zvezi s tem je vendarle treba navesti, da je ob upoštevanju poteka in posebnosti navedene procesne ureditve treba šteti, da je taka predpostavka malo verjetna, saj obstaja nezanemarljivo tveganje, da zadevni potrošnik ne bo podal podrednega predloga, ki bi se nanašal na pridobitev manjšega varstva kot glavni predlog bodisi zaradi posebej togega pravila o sočasnosti z zadnje navedenim bodisi zato, ker ne pozna ali se ne zaveda obsega svojih pravic (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Aziz, točka 58).

39 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da taka procesna ureditev, ki nacionalnemu sodišču ne omogoča, da bi po uradni dolžnosti priznalo pravico potrošnika do ustreznega znižanja kupnine za blago, čeprav ta potrošnik ne sme niti dopolniti prvotnega zahtevka niti vložiti nove tožbe v ta namen, lahko škoduje učinkovitosti varstva potrošnikov, ki jo zahteva zakonodajalec Unije.

40 Španska ureditev namreč od potrošnika v bistvu zahteva, da predvidi izid analize v zvezi z dokončno pravno opredelitvijo neskladnosti blaga, ki jo mora opraviti pristojno sodišče, posledica tega pa je popolna negotovost in torej neprimernost varstva, ki mu je priznano s členom 3(5) Direktive 1999/44. To še toliko bolj drži, če se – kot v postopku v glavni stvari – ta analiza izkaže za posebej zapleteno, tako da je navedena opredelitev odvisna zlasti od izvedbe dokazov s strani sodišča, ki odloča o sporu.

41 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 31 sklepnih predlogov, da španska zakonodaja, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, ni v skladu z načelom učinkovitosti, ker v sodnih postopkih, ki jih sprožijo potrošniki v primeru neskladnosti dobavljenega blaga s prodajno pogodbo, čezmerno otežuje ali celo onemogoča varstvo, ki se z Direktivo 1999/44 skuša zagotoviti potrošnikom.

42 Glede na navedeno mora predložitveno sodišče ugotoviti, katere nacionalne predpise je treba uporabiti v sporu, ki mu je predložen, ter ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi načinov razlage, ki jih priznava nacionalno pravo, narediti vse, kar je v njegovi pristojnosti, da zagotovi polni učinek člena 3(5) Direktive 1999/44 in doseže rešitev, ki je v skladu z njenim ciljem (glej v tem smislu sodbo z dne 24. januarja 2012 v zadevi Dominguez, C-282/10, točka 27 in navedena sodna praksa).

43 Ob upoštevanju vseh navedenih ugotovitev je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 1999/44 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki v primeru, da potrošnik, ki je upravičen do ustreznega znižanja kupnine za blago, ki je bila določena s prodajno pogodbo, s tožbo predlaga samo odstop od te pogodbe – čemur pa ni mogoče ugoditi, ker je neskladnost tega blaga manjšega pomena – nacionalnemu sodišču, ki odloča o sporu, ne omogoča, da po uradni dolžnosti odobri tako znižanje, tudi če navedeni potrošnik ne sme niti dopolniti prvotnega zahtevka niti vložiti nove tožbe v ta namen.

Stroški

44 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Direktivo 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij je treba razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki v primeru, da potrošnik, ki je upravičen do ustreznega znižanja kupnine za blago, ki je bila določena s prodajno pogodbo, s tožbo predlaga samo odstop od te pogodbe – čemur pa ni mogoče ugoditi, ker je neskladnost tega blaga manjšega pomena – nacionalnemu sodišču, ki odloča o sporu, ne omogoča, da po uradni dolžnosti odobri tako znižanje, tudi če navedeni potrošnik ne sme niti dopolniti prvotnega zahtevka niti vložiti nove tožbe v ta namen.

Podpisi